

Maak kennis met de Richtlijn Middelengebruik

Deze richtlijn gaat over het omgaan met het gebruik van alcohol, drugs en tabak bij jeugdigen tot en met 23 jaar in de ambulante en residentiële jeugdhulp, jeugdbescherming, verstandelijk gehandicaptenzorg voor jeugdigen en de justitiële jeugdinrichtingen (inclusief reclassering).

Deze opdracht

Je leest steeds een stukje uit de Richtlijn Middelengebruik en beantwoordt vervolgens een of meerdere vragen. De richtlijn vind je hier: www.richtlijnenjeugdhulp.nl/middelengebruik.

Succes!

Inleiding

Lees paragraaf 1.6 uit de Inleiding en beantwoord de volgende vragen.

1. Wat is er nodig om middelengebruik, -misbruik, en- afhankelijkheid bespreekbaar te maken met een cliënt en zijn ouders?

2. Op welk moment binnen het hulpverleningsproces komt de cliëntversie van de richtlijn aan bod?

Hoofdstuk 2: Definitie, concepten en afbakening

Lees *paragraaf 2.2.*

3. In de richtlijn worden de gevolgen van middelengebruik onder jongeren besproken. Met welke gevolgen was je al bekend? Welke nieuwe inzichten krijg je door deze opsomming?
4. Van welke kenmerken is er sprake bij de diagnose 'stoornis in het gebruik van middelen'? Er zijn meerdere antwoorden goed.
- lichamelijke afhankelijkheid (tolerantie, onthoudingsverschijnselen)
  - psychische afhankelijkheid (hunkering, craving)
  - beperking in communicatie en taalgebruik
  - controleverlies (gebruik vaker of meer dan voorgenomen, niet kunnen stoppen met gebruik)
  - moeite met contact leggen met andere mensen
  - lichamelijke en/of sociale gevolgen van het ongecontroleerde gebruik

Hoofdstuk 3: Risicofactoren

Lees *hoofdstuk 3.*

5. Heb je in het werkveld van jeugdhulp, jeugdbescherming of speciaal onderwijs stage gelopen? Jeugdigen binnen deze settings vertonen vaak (overmatig) middelengebruik. Hoe werd er binnen jouw stageorganisatie omgegaan met problematisch middelengebruik? Wat vind je daar nu van, gezien mogelijke nieuwe inzichten vanuit de richtlijn?
6. Hoe hoog is de comorbiditeit onder jeugdigen die door hun problematische middelengebruik in aanraking komen met de jeugdverslavingszorg? Wat is een belangrijk advies t.a.v. comorbiditeit?

Hoofdstuk 4: Screening en diagnostiek

Lees *hoofdstuk 4*.

7. Screening op middelengebruik wordt met de SMA en CRAFFT gedaan. Leg uit wat het onderscheid is tussen beide screeningsinstrumenten. Hoe betrouwbaar zijn deze instrumenten t.b.v. het vaststellen van een diagnose?

Hoofdstuk 5: Selectieve preventie en geïndiceerde preventie.

Lees *hoofdstuk 5*.

8. Welke gecombineerde aanpak wordt aangeraden bij zowel geïndiceerde als selectieve preventie?

9. Interventies die kunnen worden ingezet bij het voorkomen van (erger) middelengebruik zijn:

☐ De cannabisshow	☐ Bekijk 't nuchter	☐ Brochures zonder flauwekul
☐ Spel TRIP	☐ Home Party	☐ KOPpreventieprogramma's
☐ KopOpOuders	☐ Open en Alert	☐ Wiet- Check
☐ Moti4	☐ Triple P	

Kruis aan met welke interventie(s) je binnen het werkveld hebt kennisgemaakt. Vond je deze interventie(s) geschikt? Licht toe.

Als je nog geen ervaring hebt met deze interventies: welke interventie spreekt je aan en waarom?

Hoofdstuk 6: Behandeling

Lees *paragraaf 6.1.*

10. De werkzame elementen uit de behandelinterventies zijn doorgaans terug te voeren op vier typen behandelingen. Welke vier zijn dit? Leg de werking van de behandeling uit.

Lees *paragraaf 6.2.*

11. Behandelinterventies die kunnen worden ingezet bij middelengebruik zijn:

☐ Stay-a-way	☐ Wrap around care
☐ Stay-a-way Plus	☐ Brain4Use
☐ MDFT	☐ Bekijk 't nuchter
☐ Leefstijltraining	☐ Minder drank of drugs
☐ Leefstijltraining plus	☐ Pakje Kans

Welke interventie ken je al of spreekt je aan? Leg uit waarom.

Hoofdstuk 7: Basishouding en competenties

Lees *hoofdstuk 7 en de kernaanbevelingen aan het begin van het hoofdstuk.*

12. Wat zijn jouw normen en waarden als het gaat om middelengebruik, en welke effecten (positief/negatief) heeft dit op de jeugdigen waar jij mee werkt? De overheid heeft de minimum leeftijd voor roken en alcohol verhoogd naar 18 jaar. Wat vind je daarvan?

13. Over welke competenties moet de jeugdprofessional beschikken (in het kader van deze richtlijn)? In hoeverre beschik jijzelf over die competenties?

Over Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

Richtlijnen zijn bedoeld om professionals te ondersteunen in hun werk. Het zijn aanbevelingen die richting geven aan de professionele afwegingen die je als professional in de jeugdhulp en jeugdbescherming dagelijks maakt. De Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming bieden een overzicht van de laatste kennis: op basis van wetenschap, praktijk én cliëntvoorkeuren. Met praktische aanbevelingen en kennis binnen handbereik beslissen jij en je cliënt samen over een effectieve aanpak. Meer weten? www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Richtlijn Middelengebruik

Casus Motiverende gespreksvoering

Bekijk Hulpmiddelenkaart 6 in de Richtlijn Middelengebruik op pagina 87. Deze hulpmiddelenkaart beschrijft de basisprincipes van motiverende gespreksvoering.

Casus

Raoul (14 jaar) woont met zijn ouders en zusje (10 jaar) in Leiderdorp. Het gezin krijgt ambulante hulp. Het valt de ambulant hulpverlener op dat Raoul in korte tijd van een redelijk functionerende jongen is veranderd in een ongeïnteresseerde jongere. Zijn cijfers zijn flink achteruit gegaan en verschillende docenten hebben signalen afgegeven dat het niet zo goed lijkt te gaan met hem. Op zijn agenda zijn plaatjes van weedplantjes geplakt en hij draagt vaak een zwart petje met een embleem van een weedplant erop. Laatst zag je nog net, toen hij z'n laptopscherm weg klikte, dat een foto van een stickie op zijn beeldscherm stond.

De ambulant hulpverlener gaat een gesprek met Raoul aan omdat hij wil weten wat er aan de hand is. Raoul zit onderuitgezakt als het gesprek begint, hand onder z'n kin en straalt uit 'ik heb hier geen zin in'. Als de ambulant hulpverlener de 'juiste' vragen weet te stellen en een juiste houding laat zien, zal Raoul ontdooien. Als hij een onjuiste houding heeft (afkeuren, adviseren, confronteren, discussiëren, dreigen, enzovoort), dan zal Raoul weerstand geven.

Opdracht

Stel een groepje samen van vier personen. Eén persoon heeft de rol van Raoul, één persoon is de ambulant hulpverlener en twee personen observeren het signaleringsgesprek dat de hulpverlener met Raoul houdt.

De observerende personen noteren hun bevindingen:

Wat gaat goed in het gesprek en wat gaat minder goed?

Waar gaat Raoul juist mee in het gesprek en lukt het de hulpverlener informatie te vergaren over wat er aan de hand is en inzicht te krijgen of Raoul motivatie heeft om te veranderen?

Waar ontstaat weerstand en hoe komt dat?

Als je klaar bent met het rollenspel, wissel dan met elkaar uit over wat de observanten hebben gezien.

Als je nog tijd over hebt kan je de rollen een keer omdraaien.

